

Bevrijdt de Waanzin wenst betere rechtsbescherming voor gekollokeerde!

Bevrijdt de Waanzin is een drukkingsgroep die sinds twee jaren actie voert tegen machtsmisbruiken in de psychiatrie. De kerngroep bestaat voornamelijk uit ex-psychiatrische patiënten. De groep wil vooral syndikaal werk verrichten voor allen die te maken hebben met de psychiatrie, d.w.z. tussenkomen waar dit gevraagd wordt. Ook op politiek vlak pogen wij een en ander te verbeteren aan de rechtspositie van psychiatrische patiënten.

Grosso modo heeft Bevrijdt de Waanzin drie doelstellingen:

1. De totstandkoming van een rechtsbescherming die de patiënt in een psychiatrisch ziekenhuis op elk ogenblik de vrijheid biedt om zich te verzetten tegen welke dwangbehandeling dan ook.
2. Meer democratie in het psychiatrisch ziekenhuis waarbij het mogelijk is dat patiënten in vergaderingen onderling collectief de problemen bespreken. In elk ziekenhuis moet er een onafhankelijk ombudsman komen of een patiënt-vertrouwenspersoon die hun belangen behartigt.
3. De totstandkoming van een andere mentaliteit t.a.v. het geesteszieke, wat in de meeste gevallen trouwens enkel een bepaalde vorm van storend gedrag blijkt te zijn. Dit veronderstelt meer tolerantie in de samenleving en een andere psychiatrische aanpak: de psychiatrie is sinds een aantal decennia een industrie geworden met een miljardenomzet waar vooral geneesheren en de farmaceutische industrie beter van geworden zijn.

Wat betreft de kollokatie, de dwangopname in een psychiatrische inrichting, eist Bevrijdt de Waanzin in eerste instantie dat de wet zou worden toegepast.

1. De reden om iemand te kollokeren heeft vaak niets te zien met 'gevaarlijk voor zichzelf of voor de samenleving en krankzinnigheid' zoals voorzien in de wetgeving.
2. Het is vaak voldoende dat degene die kollokeert een arts (en geen psychiater) opzoekt en hem of haar kan overtuigen met een sterk verhaal. De arts die het medisch getuigschrift levert heeft de gekollokeerde vaak niet eens gezien.
3. De burgemeester die het visum levert verricht geen apart onderzoek.
4. In het psychiatrisch instituut is er vaak geen sprake van een hoofdgeneesheer die een nieuw, onafhankelijk onderzoek doet.
5. Eenmaal in het instituut is er geen enkele instantie die de patiënt op de hoogte brengt van zijn rechten. De kontakten die men tracht te leggen met de toezichthoudende gerechtelijke instanties worden door het instituut onmogelijk gemaakt of 'sterk' afgeraden.
6. Eén van de facetten van de rechtspositie die het meest wordt aangeklaagd door ex-gekollokeerden is het beheer der goederen. Veel gekollokeerden

verliezen tijdens hun kollokatie veel van hun bezittingen.

7. Het voorziene toezicht van de gerechtelijke instanties op de kollokatie stelt in de praktijk niets voor.

8. Wie een gerechtelijke procedure tegen zijn kollokatie op gang wil brengen, wordt geconfronteerd met een veel te lange looptijd. Het schenkt aan de betrokkene weinig voldoening omdat de rechter veelal het advies van de psychiater opvolgt.

9. Men wordt in bepaalde instituten vlug gedekollokeerd, maar men is verplicht verder in behandeling te blijven met de dreiging van terug gekollokeerd te worden, indien men zich verzet. Het zogenaamde 'vrije statuut' verschilt dus nauwelijks van het gekollokeerd zijn.

10. De dekollokatie op proef blijft een situatie vol rechtsonzekerheid waarbij de minste vingerknip volstaat vanwege de psychiater, om de gedekollokeerde terug te doen opnemen. Wat ook nefast is, is dat nazorg vanuit de inrichting volkomen ontbreekt. Men houdt de patiënt gedurende maanden vast en dan smijt men hem als het ware zonder financiële middelen op straat en wat erger is zonder verdere begeleiding.

Het zou een stap vooruit zijn als de wet al eens zou worden toegepast. Maar er moet nog meer gebeuren.

1. De rechterlijke macht dient, zoals in Nederland, de hele procedure te beheersen. Er dient een gespecialiseerde rechtbank te worden opgericht, zoals in Engeland, de Mental Health Review Tribunals. Die zouden op niveau van eerste aanleg bevoegdheid krijgen te oordelen in alle dossiers die te maken hebben met psychiatrische aangelegenheden: de internering, onbekwaamheidsverklaring, kollokatie... Het enige waarop men zich inzake kollokatie dient te baseren is het gevaarscriterium. Behalve in spoedgevallen, dient deze rechtbank voorafgaandelijk een beslissing te nemen, dus vóór iemand gedwongen wordt opgenomen. In spoedgevallen dient deze beslissing binnen de 48 uren te worden bevestigd door deze rechtbank.

2. Het gevaarscriterium dient te worden omschreven als een 'acute directe en ernstige bedreiging voor de eigen of andermans integriteit'. Er moeten concrete feiten als bewijsmateriaal worden aangevoerd. De rechtbank dient in haar motivatie aan te tonen dat er geen andere oplossing is dan de kollokatie. In de rechtsprocedure dient de betrokkene met alle nodige juridische en medische bijstand te worden omringd. Bij elke aanvraag tot kollokatie dient hem automatisch een advocaat en expert te worden toegewezen, indien hijzelf hiertoe niet overgaat.

3. Dergelijke rechtbanken dienen ook bevoegd te zijn om klachten van patiënten in de inrichtingen te behandelen, of ook om oordeel te vellen over rechtszaken van patiënten die vrezen gekollokeerd te zullen worden. In de inrichting zelf dienen overlegstructuren te worden opgericht om op lager niveau te pogen tot oplossingen te komen voor die klachten. Essentieel hiervoor is dat er in elke inrichting zoals in Nederland, een patiëntvertrouwenspersoon wordt geïnstalleerd. Die dient de patiënten wegwijs te maken in hun rechtspositie en hun belangen te verdedigen t.a.v. de directie en andere tegenpartijen. In elke inrichting dienen patiëntenvergaderingen te worden mogelijk gemaakt, zodat een vorm van collectieve belangenbehartiging kan tot stand komen.

4. Vanuit de vaststelling dat psychiatrie in 90 % te maken heeft met conflicten tussen mensen, waarin een gebrek aan tolerantie ten aanzien van storend gedrag aanwezig is, dient zo'n rechtbank in eerste instantie aan konfliktoplossing te doen. Het beleid van de politieke overheid dient erop gericht te zijn meer verdraagzaamheid te creëren ten aanzien van het afwijkende.

Luc Vanheerentals
namens Bevrijdt de Waanzin
Postbus 20, Leuven
016/26.00.27. 016/26.09.37.